

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

כיתה ז'	כיתה ח	כיתה ט	
<ul style="list-style-type: none"> הבנת הנקרא ואוצר מילים 30-25% הבעה בכתב 30-25% הבעה בעל פה 15-10% לשון ומטה־לשון 25-20% 	<ul style="list-style-type: none"> הבנת הנקרא ואוצר מילים 25-20% הבעה בכתב 35-30% הבעה בעל פה 15-10% לשון ומטה־לשון 30-25% 	<ul style="list-style-type: none"> הבנת הנקרא ואוצר מילים 25-20% הבעה בכתב 25-20% הבעה בעל פה 15-10% לשון ומטה־לשון 50-40% 	פריסת התכנים ושקלולם בציון
9 ש"ש במהלך שלוש השנים			מספר ש"ש
<ul style="list-style-type: none"> מבדק עמי"ית – כאן מגוון כלי הערכה לכיתה ז' – כאן 	<ul style="list-style-type: none"> מבחן באוריינות שפה ח: הבנת הנקרא (חיצוני) – כאן מבחן בכתיבה – כאן מגוון כלי הערכה לכיתה ח - כאן 	<ul style="list-style-type: none"> מגוון כלי הערכה לכיתה ט – כאן 	צומתי הערכה ומיפוי

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

הבנת הנקרא

כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'	
30-20	30-20	30-20	מספר הטקסטים בשנה
2000	2000	2000-1000	היקפי המילים בבחינה
במהלך ההוראה יש לעבוד על טקסטים רבים בהיקפים שונים. היקפי המילים המצוינים כאן נוגעים להיקף המרבי בבחינה מסכמת.			
2-1	3-2	6-3	מספר הטקסטים בבחינה
יש לכלול טקסט מרכזי וטקסטים נלווים רציפים ובלתי רציפים. סך המילים בכל הטקסטים יהיה בהיקף המילים הכולל שצוין לעיל ויהיה בהלימה למורכבות הטקסט ולשלב ההוראה.	יש לכלול טקסטים מרכזיים וטקסטים נלווים רציפים ובלתי רציפים. סך המילים בכל הטקסטים יהיה בהיקף המילים הכולל הנזכר לעיל ויהיה בהלימה למורכבות הטקסט ולשלב ההוראה.	יש לכלול בהדרגה 3-6 בסוגות שונות ומסוגים שונים. תיבחן יכולת הניווט של התלמיד בין מגוון טקסטים למטרות תקשורתיות שונות. סך המילים בכל הטקסטים יהיו בהיקף המילים הכולל הנזכר לעיל ויהיה בהלימה למורכבות הטקסט ולשלב ההוראה.	
<ul style="list-style-type: none"> הטקסטים יהיו מסוגים שונים: מודפסים, מקוונים, אינטראקטיביים כמפורט בהמשך. הטקסטים יהיו מסוגות שונות: עיוני-היצגי¹, מידעי, טיעוני ומדריך ולמטרות תקשורתיות מגוונות: מסירת מידע, שכנוע והפעלה². חשוב לנצל את העיסוק בהבנת הנקרא להרחבת הידיעות על השפה בכלל והשפה העברית בפרט בקריאת טקסטים בנושאים, כגון תולדות הלשון העברית ותחייתה, מעמדה של העברית בימינו וכדומה. בפורטל המורים עומד לרשות המורים מאגר מאמרים בנושא. למצגות בנושאים השונים, למערכת השידורים הלאומית ולחומרי עזר נוספים להוראה לחצו כאן. 	סוגות להוראה ולהערכת הבנת הנקרא		

¹ **הטקסט ההיצגי** מציג אנשים, עובדות ורעיונות, מפרש אירועים היסטוריים ותופעות חברתיות, מבהיר דעות בלא נקיטת עמדה ומסביר את הטעון הסבר והבהרה. המאפיין סוג טקסט זה הוא מסירה עובדתית של מידע, של רעיונות ושל דעות. הוא שונה מהשיח **השכנועי**, שמטרתו לשכנע ולהצדיק את טענת הכותב

² ברוב הטקסטים לא ניתן להצביע על הבחנה ברורה בסוגה, ובטקסט אחד ייתכנו מאפיינים של כמה סוגות. על כן ההוראה לא תתמקד ב"הוראת סוגות", והשאלה המרכזית שתנחה את קריאת הטקסט היא מטרת הכותב.

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העלייסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

כיתה ט	כיתה ח	כיתה ז	
<p>בכיתה ט יש להמשיך לעסוק בשלל סוגי הטקסטים שנלמדו בכיתות ז-ח.</p>	<p>נוסף על סוגי הטקסטים של כיתה ז יש לעסוק בסוגי הטקסטים האלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מכתבי תגובה למערכת • יומני רשת (בלוג) • תעמולה ופרסומות • תגובות • מאמרי דעה ושכנוע במבנים לוגיים-רטוריים שאינם שקופים בהכרח • הודעות ומסרים בדוא"ל וברשתות חברתיות, כגון וואטסאפ, טוויטר, אינסטגרם, פייסבוק וכדומה • קריקטורות • דיאגרמות, טבלאות ותרשימים מורכבים 	<p>סדר הצגת הדברים אינו מעיד בהכרח על סדר הוראתם.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ערכים מילוניים, אנציקלופדיים וויקיפדיים • מאמרים עיוניים במבנים לוגיים-רטוריים שקופים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו • מאמרי עמדה ושכנוע במבנה לוגי-רטורי שקוף • מכתבים למטרות שכנוע: בקשה, תלונה והתנצלות • מחקרים, לרבות נגיעה לרכיבי הטקסט המחקרי: עורכי המחקר ומשתתפיו, נושא המחקר, תוצאות המחקר ומסקנות • דוחות • ידיעות עיתונאיות וכתבות • דפי מידע ועלוני מידע, הוראות והדרכה • דיאגרמות, טבלאות ותרשימים פשוטים 	<p>סוגי טקסטים</p>

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

כיתה ט	כיתה ח	כיתה ז	
<p><u>נוסף על הנושאים של כיתות ז-ח יש ללמד את הנושאים האלה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • אחזור מידע בטבלה – עד חמישה פריטים מושוים • ניתוח, מיפוי ובנייה של תרשימי זרימה על פי היסודות המארגנים בטקסטים: טיעון, תופעה, בעיה ופתרונה, סיבה ותוצאה, השוואה, רצף כרונולוגי, היבטים <p>בכיתה ט יושם דגש על תהליכים אלו: חיפוש מידע בכמה מקורות טקסטואליים, מיזוג מידע מכמה מקורות, הערכת המהימנות והאיכות של המידע והתמודדות עם קונפליקטים בין הרעיונות ובין הכותבים.</p> <p>יושם דגש על טקסטים מסוגים שונים (כמפורט בכיתות ז-ח) ועל ריבוי מקורות בכל משימה, וזאת כדי לשקף את השכיחות הרבה של טקסטים עתירי מידע בעולם הדיגיטלי הנוכחי. טקסטים כאלו אינם בהכרח קשים יותר אך מרחיבים את מניפת התהליכים הקוגניטיביים ברמה גבוהה.</p>	<p><u>נוסף על הנושאים של כיתה ז יש ללמד את הנושאים האלה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • טקסטים למטרות שכנוע: זיהוי רכיבי מבנה בטקסט טיעון: טענה, הצדקת הטענה – נימוקים, הסברים, הוכחות, דוגמאות וטענות נגד (כדאי להבחין בין סוגי ההצדקות בסוגי הטקסטים השונים. כך על-פי רוב בטקסטים מדעיים הטענות תסתמכנה על הוכחות וראיות, ואילו בטקסטים מתחומי ההומניסטיקה ההצדקה תישען על דוגמאות והסברים של הטקסט <p>ניסוח טענה וטענות נגד</p> <ul style="list-style-type: none"> • אחזור מידע בטבלה לרבות ניסוח תבחינים 	<p><u>סדר הצגת הדברים אינו מעיד בהכרח על סדר הוראתם.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • נסיבות השיח כגון רקע, מוען, נמען, זמן, במה, מטרת הפרסום ומודעות לנמען בטקסט • הפקת מידע מכותרות³ • טקסטים למטרות שכנוע במבנה לוגי שקוף: הבחנה בין עובדה לדעה זיהוי טענה מרכזית מפורשת זיהוי עמדות שונות המוצגות בטקסט הבחנה בין טענה לביסוסה • פעולות סיכום: חילוץ עיקרי המידע מיון פריטי מידע ניסוח בהכללות • הפקת מידע מתרשימים • אחזור מידע בטבלה – עד שלושה פריטים מושוים על בסיס טקסטים נתונים: שיבוץ נתונים לטבלה מלאה בחלקה שיבוץ נתונים לפי תבחינים נתונים ניסוח משפטי השוואה על פי הטבלה הסקת מסקנות מהטבלה • השאלה כטקסט: ניתוח המטלה (פירוק השאלה) ותכנון התשובה • השלמת תרשים זרימה מלא בחלקו ובסיוע מחסן היגדים • מיזוג מידע: איתור מידע משלים או מתחרה המפוזר בכמה חלקים בטקסט או בכמה טקסטים; שיבוץ מידע במקום המתאים בטקסט. 	<p>נושאי הלימוד בהבנת הנקרא</p>

³ אין הכוונה למיון סוגי הכותרות ולשיום שלהן, אלא למידע המטרים שעשויה הכותרת לתרום לקורא ולהצגת עמדת הכותב ומטרת כתיבתו.

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

הבעה בכתב

כיתה ז'	כיתה ח'	כיתה ט'	
כ־150 מילים	כ־250 מילים	כ־350 מילים	היקף המילים במטלת הכתיבה
על המורים להרבות במטלות כתיבה קצרות וממוקדות בהיקפים שונים ולקיים לפחות שני מהלכי כתיבה ארוכי טווח במהלך השנה ⁴ .			
כתיבה למטרות שונות: שכנוע, מסירת מידע והפעלה ⁵			מטרות הכתיבה
<ul style="list-style-type: none"> על הכתיבה להיות תהליכית ומלווה בתכנון, ויסות, משוב (מורה ועמיתים), שכתוב ובקרה, עריכה והערכה. מטלות הכתיבה תהיינה בנסיבות טבעיות ככל האפשר ומתוך מניע כלשהו ולמטרה אותנטית הנוגעת לעולמם של התלמידים. מקצת מתוצרי הכתיבה יהיו בנושא אישי שהתלמידים יבחרו לכתוב על אודותיו ובהתאם לסוגת הכתיבה ומוקד ההוראה. הוראת הכתיבה תזמן עיסוק בסוגים שונים של טקסטים. מקצתם ייכתבו בתהליכים קצרי טווח ומקצתם בתהליכים ארוכי טווח. אין הכוונה שהמורה יבדוק את כל תוצרי הכתיבה ואת כל השלבים בתהליכי הכתיבה; המורה יעריך את הכתיבה בצמתים מרכזיים של התהליך, לדוגמה הטיוטה הראשונה, התוצר סופי או הערכת המשובים האישיים של התלמידים. כדאי להקפיד כי הכתיבה תהיה בזיקה לטקסט אחד או יותר במידת האפשר. מומלץ להימנע מהוראת כתיבה באמצעות תבניות קבועות ולאפשר בחירה בנושאים לכתיבה על-פי תחומי העניין של התלמידים. <u>מהלכי כתיבה ותיעודם בתלקיט (תיק עבודות):</u> התלקיט בחטיבת הביניים הוא עדות לתהליכי הכתיבה שהתלמיד חווה במהלך לימודי הבעה בכתב ומציג עדויות לתהליך הכתיבה ולתוצרים הסופיים. יש לשאוף לכתיבה בסביבה מתוקשבת, שתאפשר לתלמידים לבצע תהליכי שכתוב משמעותיים וכן תשמר את כל התוצרים. (תלקיט דיגיטלי להוראה מרחוק: לפרטים נוספים על התלקיט הדיגיטלי המקוון – לחצו כאן) מומלץ כי התלמידים יבנו תלקיטים אשר ילוו אותם למשך כל שנות לימודיהם בחטיבת הביניים. 			עקרונות והדגשים

⁴ מהלך כתיבה יעמיד במרכזו את אחד מנושאי ההוראה המפורטים בהמשך, וילווה במאמרי תשתית ובשלבים מקדמי כתיבה. מהלך ארוך טווח לא ייפרס על פני יותר מ-5-6 שיעורים.

⁵ יש להביא בחשבון כי ברוב הטקסטים לא ניתן להצביע על הבחנה ברורה בסוגה, וכי בטקסט אחד ייתכנו מאפיינים של כמה סוגות. הערכת הכתיבה תתמקד במטרתה המרכזית.

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העלייסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

		<ul style="list-style-type: none"> • מטרת הכתיבה • מודעות לנמען בזיקה לסוגים השונים של הטקסטים • מבנה הטיעון ומבנים לוגיים שונים • פיתוח הצדקות והנמקות • מודעות לנמען • כתיבת פתיח וסגיר 	<p>נושאי ההוראה במרכז תהליכי הכתיבה</p>
<p>כיתה ט</p>	<p>כיתה ח</p>	<p>כיתה ז</p>	
<p><u>נוסף על הנושאים של כיתות ז-ח יש ללמד את הנושאים האלה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • כתיבת טקסטים למטרות שונות ברצפים לוגיים שונים: רצף כרונולוגי, סיבה ותוצאה, בעיה ופתרונה, תופעה, גורמיה והשפעותיה, השוואה 	<p><u>נוסף על הנושאים של כיתה ז יש ללמד את הנושאים האלה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • כתיבה ממזגת על בסיס שני מקורות למטרת סיכום, כתיבת עלון מידע, תכנון מסלול וכדומה⁶ • כתיבת עמדה מנומקת (כתיבת טיעון) בזיקה לטקסט אחד או יותר מטקסט אחד ושאינה בזיקה לטקסטים. הכתיבה תהיה בהיקפים שונים: תגובת, תשובה לשאלה, תגובה לטקסט, מאמר קצר (כ-250 מילים) מכתב ודוא"ל רשמיים⁷ 	<p><u>סדר הצגת הדברים אינו מעיד בהכרח על סדר הוראתם.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • תכנון תשובה, כתיבת תשובה ושכתובה • סיכום של מקור מידע אחד • כתיבת עמדה מנומקת (כתיבת טיעון) בזיקה לטקסט ושאינה בזיקה לטקסט בהיקפים שונים: מרמת התשובה לשאלה עד רמת מאמר קצר (כ-150 מילים) • כתיבת טקסט שימושי (מדריך ומפעיל) • כתיבת כתבה לעיתון • כתיבה ליומן רשת (בלוג) • השוואה: • כתיבת טקסט השוואה רציף, לכיד ומקושר על סמך הטבלה • כתיבה ממזגת: שילוב מידע מתוך תרשים או טקסטון במקום המתאים בטקסט קיים. 	<p>סוגי הטקסטים לכתיבה</p>

⁶ אין כל דרישה בשלב זה של הלמידה בחטיבת הביניים לעסוק באזכור מקורות המידע ובכתיבה אקדמית כנדרש בחטיבה העליונה.

⁷ המיקוד בהוראה פה הוא בניסוח התמציתי והממוקד הראוי למכתב בהתאם למטרה ולנמען. בתוך כך חשוב לעמוד על ניסוח מדויק של נושא המכתב (בדוא"ל) או הנדון (במכתב רשמי).

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

הבעה בעל־פה (דיבור בציבור)			
כיתה ט	כיתה ח	כיתה ז	
2-1	2-1	2-1	כמות הצגות בשנה לתלמיד
<ul style="list-style-type: none"> • ההתנסויות בהבעה בעל־פה יכולות להיות עצמאיות או בזיקה ליחידות ההוראה שונות (ולהשתלב עם התכנים בהבנת הנקרא ובהבעה בכתב). • שילוב של מיומנויות הבעה בעל־פה ייעשה גם על־פי עקרונות שלהב"ת במקצועות השונים: קריאה בקול של יצירות בשיעור ספרות ושל פרקים בשיעורי בתנ"ך, הרצאה בשילוב מצגת או כרזה ודיון מתוכנן בתחומידעת שונים. • שילוב של מיומנויות ההבעה בעל־פה בהווי הבית־ספרי: קריינות והנחיה בטקסים, הרצאה ודיון בימי עיון או בשעות מחנך וכדומה. 			עקרונות והדגשים
<p><u>נוסף על הנושאים של כיתות ז-ח יש ללמד נושא זה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • הצגת פרזנטציה מאגר משימות הערכה לפרזנטציה – כאן 	<p><u>נוסף על הנושאים של כיתה ז יש ללמד נושא זה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • הכרת מאפייני הפרזנטציה מאגר משימות הערכה לפרזנטציה – כאן. • הצגת פרזנטציה מאגר משימות הערכה לפרזנטציה – כאן 	<ul style="list-style-type: none"> • קריאה בקול של טקסט מנוקד ובלתי מנוקד ערכת משימות חדשות של קריאה בקול, ערכה לתלמיד וערכה למורה – כאן • פעילויות הוראה מתוכננות של השתתפות בשיחה או בדיון באופן המותאם למוסכמות השיח ולמשלב הלשוני • ערכת משימות חדשות לדיון, ערכה לתלמיד וערכה למורה – כאן • הכרת מאפייני הפרזנטציה מאגר משימות הערכה לפרזנטציה – כאן 	נושאי הלימוד בהבעה בעל־פה

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העלייסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים: מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

לשון ומטה-לשון

כיתה ט	כיתה ח	כיתה ז
<ul style="list-style-type: none"> ידע הלשון יילמד מדי שנה ברמת ההגה, המילה, הצירוף, המשפט והטקסט השלם כמפורט בטבלה. מומלץ לקשר בין העיסוק המפורש בידע המטה-לשוני למימוש שלו בהקשרים טקסטואליים ובענפי הלשון האחרים: לדוגמה, התנועות וסימני הניקוד יילמדו בזיקה לקריאת טקסטים בעל־פה, השימוש הרטורי של שמות הפועל ושמות הפעולה יודגם בניסוח הכותרות וכדומה. תקינות לשונית תהיה שזורה בכל נושאי הלימוד. ראוי כי העיסוק בתקינות לשונית ייגע בשאלות של נסיבות השית, נורמטיביות אל מול קבילות, תפקידה של האקדמיה ללשון העברית וכדומה. למצגות בנושאים השונים, למערכת השידורים הלאומית ולחומרי עזר נוספים להוראה לחצו כאן. 		
<p>נוסף על הנושאים של כיתות ז-ח יש ללמד את הנושאים האלה:</p> <p><u>מערכת הצורות (בגזרת השלמים)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> מערכת הפועל בגזרת בשלמים לרבות שורשים בעלי ארבעה עיצורי שורש עקרון התצורה המסורגת לעומת התצורה הקווית בדרכי התצורה האלה: שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי, הלחם בסיסים יש לעמוד על משמעויות משקלים נפוצים: קָטַל, קָטְלָת, קָטְלוּן, מְקַטֵּל, מְקַטְלָה, מְקַטְלָה ומשקלי שמות הפעולה יש לעמוד על משמעויות צורני הגזירה הסופיים הנפוצים: סָן, סִית, סִיָּה, סוֹן, סִי (ליצירת שם תואר) <p><u>תחביר המשפט הפועלי והטקסט</u></p> <ul style="list-style-type: none"> סוגי המשפטים: פשוט, איחוי (מחובר) ומורכב. יש להורות את ההבחנה בין סוגי המשפטים בחתך רחב ובמבט על. (הדגש 	<p>נוסף על הנושאים של כיתה ז יש ללמד את הנושאים האלה:</p> <p><u>המילה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> מערכת הפועל בגזרת השלמים: נטייה, מיון ויצירה של פעלים בתוך הקשר; משמעויות הפועל – פעיל וסביל: זיהוי, המרה והתפקיד הרטורי במשמעויות אלה בטקסט. <p><u>המשפט</u></p> <ul style="list-style-type: none"> גרעיני המשפט הפועלי: גרעין הנושא וגרעין הנשוא (הפועלי). התאם תחבירי המרה ממשפט פעיל למשפט סביל ולהפך <p><u>שם המספר</u></p> <ul style="list-style-type: none"> המספר הסודר 	<p>רוב התכנים שלהלן מופיעים כבר בתוכנית הלימודים חינוך לשוני לבית הספר היסודי (הישג נדרש 8 בכיתות ו).</p> <ul style="list-style-type: none"> אופנויות השפה: לשון דבורה ולשון כתובה <p><u>ההגה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ההגאים וסימני הכתב – הכרת המושגים: אות, עיצור, תנועה וסימני הניקוד. הכרת שמות התנועות וקריאה מדויקת של טקסט מנוקד <p><u>המילה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> מבנה המילה: שורש ותבנית; זיהוי השורש והמוספיות: תחיליות, תוכיות וסופיות (לרבות הכינויים החבורים לציון השייכות והמושא) חלקי הדיבור: מילות התוכן – שם העצם: שׁייע מוחשי, שׁייע מופשט, שם פעולה; שם התואר; הפועל ושם הפועל; תוארי הפועל השקופים (כגון לאט, יחד, מחר), תפקידי צורות הבינוני: שם־עצם, תואר, פועל הכינויים: כינויי הגוף, כינויי הרמז מילות תפקוד – מילות היחס ומילות הקישור היכרות עם מערכת הפועל:

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים : מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

<p>בהוראה אינו בניתוח ותחימת איברים ופסוקיות. אין ללמד סוגי פסוקיות) • בניית משפט משני משפטים והמרה בין סוגי המשפטים • הפיסוק התקין : נקודה, פסיק, סימן שאלה, סימן קריאה, נקודתיים ומירכאות</p> <p><u>שם המספר</u> • המספר סתמי</p>		<p>הגופים והזמנים (כולל הציווי) והשימוש בהם בהקשר הכרת הביניים : הדגש בשלב זה הוא על הכרת שמות הביניים והיכולת לנוע עם הפועל באותו הבניין בין הגופים והזמנים השונים בתוך הקשר השלימו את דבריכם – השלמתם את דבריכם, המסמך יכתב – המסמך נכתב</p> <p><u>הצירוף</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • הצירופים השמניים : צירוף הסמיכות – זיהוי, תפקיד, יידוע, ריבוי, צירוף שם העצם ושם התואר – זיהוי, התאם, יידוע וריבוי • ההבחנה שבין צירוף למשפט. <p><u>המשפט</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • המשפטים : משפטי החיווי לעומת משפטי שאלה • פירוק משפטים והרכבתם ברמה בסיסית. • היחסים הלוגיים ומילות הקישור המבטאות אותם. את הקשרים הלוגיים יש להורות ברמת המשפט, הפסקה והטקסט השלם לצורכי ההבנה וההפקה של הטקסטים. יש לעמוד על השימוש המדויק של מילות הקישור בתוך הטקסט. יש לעמוד על היחסים הלוגיים האלה : הוספה, זמן (כרונולוגיה), סיבה ותוצאה, תנאי, ניגוד, ויתור והסתייגות, עימות והשוואה. • דרכי מסירת הדיבור : דיבור ישיר ודיבור עקיף • תפקידי סימני הפיסוק : נקודה, סימן שאלה, סימן קריאה, נקודתיים, מירכאות <p><u>שם המספר</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • המספר המונה לציון מניה ולציון תאריכים
--	--	---

המזכירות הפדגוגית – אגף השפות
 הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי
תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים : מפרט תכנים, עקרונות והדגשים
 תשפ"ג

אוצר מילים ומילונאות

כיתה ט	כיתה ח	כיתה ז	
		<ul style="list-style-type: none"> העיסוק באוצר המילים יהיה מובנה ולא מזדמן, ויתבסס על עקרונות ברכישת מילים: חזרתיות בהקשרים שונים ומגוונים, הבחנה בין הבנה להפקה וכדומה. מומלץ כי צוות ובו מורים מתחומי הדעת השונים יחליט על רשימת מילים שכיחות ומרכזיות בתחומי הדעת השונים לצד מילים החוצות תחומי דעת על מגוון משמעויותיהן (כגון מגמה, הפיכה). הקנייתן תיעשה במקביל בשיעורים השונים. בשיעורי עברית כדאי כי העיסוק באוצר המילים יהיה בהקשר ובשיעורים הרלוונטיים בהבנת הנקרא, בהבעה בכתב, בהבעה בעלפה ובדקדוק. 	
<p>חזרה על נושאי הלימוד ועיסוק שיטתי לצד עיסוק מזדמן בהם</p>	<p>נוסף על הנושאים של כיתה ז יש ללמד את הנושאים האלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> מבנה ההגדרה: ההבחנה בין הפירוש לבין הדוגמה והמובאה; הגדרה על דרך ההכללה וההבחנה, הגדרה על דרך הנרדפות והניגודיות פרטים דקדוקיים במילון: מין דקדוקי, חלקי דיבור (שם, פועל, תואר), נטייה ושורש יחסי מילים ומשמעים: יחסי נרדפות, ניגודיות והיכללות 	<p>סדר הצגת הדברים אינו מעיד בהכרח על סדר הוראתם.</p> <ul style="list-style-type: none"> אסטרטגיות לטיפול במילים שאינן מובנות, אינן מוכרות או בעלות רבדים שונים של משמעויות הבנת משמעויותיהן של מילים בתוך הקשר או באמצעות ידע מורפולוגי: שורש, תבנית, משפחות מילים התאמת ההגדרה והמשמעות המילונית להקשר דרכי החיפוש במילון שימוש במאגרי מידע מקוונים: אתר האקדמיה, מילון אבניאון וכדומה. 	<p>נושאי הלימוד באוצר המילים, הסמנטיקה והמילון</p>